

EDITORIAL

Crisis, Estat de les Autonomies, Patrimonis

Acabem l'any i es moment de fer balanç; pero no, no els anem a avorrir en sifres, ni en relatar-los la situacio financera de les administracions, ni tampoc de les necessitats que, dia a dia, s'observa tenen cada vegada mes families per a acabar el mes i viure d'una manera digna.

Si volem, en canvi, recordar que en tot este ball de sifres hi ha una societat **solidaria** que, de tant en tant i a traves de diferents organitzacions, nos fa parar l'atencio en eixos necessitats que ara ya son veïns nostres, gents i families que aparentment pareixia que mai anaven a tindre cap necessitat economica i ara els ve just arribar a la fi del mes... o no arribar.

I, entre eixe ball de sifres, comencen a fer-se sentir veus i inclus crides que, realitzades des de les mes altes instancies financeres, estan sollicitant **austeritat** en la vida institucional, en les despeses publiques, alhora que la justa, equilibrada i equitativa distribucio de la riquesa. I es que pareix que el **Estat del Benestar** pot estar en perill, que el regim de la **Seguritat Social** o el de les pensions podrien entrar en quebra i que l'endeutament es tal que una recuperacio economica s'albira -si es posen els correctors adequats- per a un futur que no està proxim. Davant de tot aço algunes atres veus, cada vegada mes, van conformant un cor que comença a qüestionar el **Estat de les Autonomies**. No sabem si només es gent involucionista que vol trobar arguments en les circumstancies per a lo que ha segut sempre una permanent reivindicacio, o si realment es tracta de gent practica i entesa en economia... o inclus un tant visionaria i que considera que efectivament aço, est Estat, tal i com està montat resulta dificil de sostindre.

Des de la nostra optica considerem que, efectivament, en un Estat en el que els ciutadans hem de suportar fins a quatre o cinc administracions superpostes, es necessari posar **racionalitat**. No som dels qui estem per la desaparicio de l'Estat de les Autonomies, mes be estem per una **revisio** de l'estructura d'est Estat nostre que ha complit una fase, mes de trenta anys, i que ara reclama una atra forma organisi-

va. Perque, des del punt de vista economic, igual que es poden qüestionar les autonomies, tambe pot qüestionar-se l'Estat central. ¿Acas no es podria caminar cap a una organitzacio **federal**?, ¿no podria aixina evitar-se la duplicitat de funcions?, ¿no podrien suprimir-se determinats ministeris, els d'aquelles materies en les quals les autonomies tenen plenes competencies...?; pero sobre tot ¿no hauriem de demanar com a ciutadans mes eficiencia, austeritat i racionalitat a qualsevol de les nostres administracions? Este debat que acaba d'obrir-se no dubtem sera bandera d'algunes formacions politiquies en un breu futur.

Canviant completament de terç, i ya que nos motiven especialment els temes culturals, no voliem deixar passar l'ocasio de felicitar als cinc nous patrimonis immaterials declarats per la **Unesco** el passat 16 de novembre: els **Castells**, el **Cant de la Sibila**, el **Flamenc**, la **Ceterria** i la **Dieta mediterranea**. Nos alegrem especialment de que el "**Ball dels valencians**" tinga esta consideracio, puix confiem en que esta siga una porta oberta per a que la **Moixaranga d'Algemesi**, que conta en una tradicio de segles, en una futura edicio tinga el reconeiximent que li pertoca; ya que si els fills, els Castells, de tan curta (encara que intensa) tradicio, han tingut esta distincio, en major motiu hauria de tindre-la la mare. Igualment nos congratula que el Cant de la Sibila, de llarga tradicio tambe en **Valencia ciutat** i ben viu en **Gandia**, haja segut reconegut; a l'hora que nos dona pena que la societat valenciana vixca al marge de lo que ella creà i concebi en un determinat moment de l'Historia i deixi que es perga en l'anonimat. Bo, esperem que tambe, i pronte, el **Corpus Valencià** siga patrimoni immaterial de l'Humanitat, al igual que la **Santantonada d'El Forcall**, el **Sexeni de Morella** o els **Moros i Cristians** per posar alguns eixemples. ¿Tindrem els valencians capacitat per a preparar adequadament les corresponents candidatures o seguirem mirant-nos el melic i pensant que som el centre de l'Univers? Si es fan avant ya saben que poden contar en el nostre recolzament.

¡Ah, i a tots, **Bon Nadal!**

PUBLICACIO EN
LLENGUA
VALENCIANA

LA CITA

La politica es l'art de buscar problemes, trobar-los, fer un diagnostic fals i aplicar despres els remeis equívocats.

Groucho Marx

SUMARI

- 1
▪ EDITORIAL: **CRISIS, ESTAT DE LES AUTONOMIES, PATRIMONIS**
- 2
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
▪ BIOGRAFIA: **JOSEP SEGRE-LLES**
- 3
▪ FRUITES, VERDURES I HORTALICES (XLVIII): **PARLEM DE LA PINYA**
▪ BON NADAL
▪ SEMBLANÇA: **JOAN BELDA LÓPEZ**
- 4
▪ PASSATEMPS
▪ RONDALLA: **REPRESENTACIO NADALENCA**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Oblide's de la crisis estes Festes i siga esplendit en els regals; i reserve uns centims per a fer fotocopies d'est eixemplar i repartir-les generosament entre amics i coneguts.

Pense en lo important que es tindre contents als amics, la satisfaccio que dona i el goig de sentir la seua gratitud. (I que sera mes facil acodir ad ells quan es pose dura la costera de giner.)

ACTIVITATS CULTURALS DECEMBRE DE 2010

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

ARV (Accio Regne de Valencia)
Av. Menéndez y Pelayo, 10-12 b. 46910 Alfafar
www.acciorev.com

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Pintor Gisbert, 17- baix. 46006 Valencia C.
Tel: 963 41 22 22 i 963 41 90 20

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.
Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.
Tel: 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

2 Dec (dijous) 20:00 h. Hotel "Valencia Palace".
Valencia C.

GALA HOMENAGE A LA LLENGUA VALENCIANA.

Organisa: Nou Valencianisme. Colabora: GAV i Coordinadora d'Entitats Culturals del RV.

+Info: **GAV**

3, i 10 Dec (divendres) 19:00 h. Seu de Lo Rat Penat.

MOSTRA DE CANT D'ESTIL

+Info: **LRP**

11 Dec (dissabte) 19:30 h. Sala Iturbi del Palau de la Musica. Valencia C.

CONCERT DE NADAL DE LO RAT PENAT

+Info: **LRP**

13 Dec (dilluns) 22:00 h. Teatre Principal. Valencia C.

CXXVII JOCS FLORALS de la Ciutat i Regne de Valencia

+Info: **LRP**

14 Dec (dimarts) 20:00 h. Seu de l'Aellva.

TERTULIA-TALLER DE PROSA

Llegiran: **Pepe Furió** i **Elena Casa**.

+Info: **Aellva**

14 Dec (dimarts) 19:30 h. Seu de Lo Rat Penat.

CONFERENCIA: Josep Climet Barber: "Nadal Catedralici".

+Info: **RACV**

16 Dec (dijous) 20:00 h. Seu de Lo Rat Penat.

LLECTURA del sainet de Manuel Soto: "Als bous de Castello".

+Info: **LRP**

16 Dec (dijous) 20:00 h. Seu del GAV.

CONFERENCIA: Joan García Sentandreu: "AVL: Claus de l'oficialisació del catalanisme".

+Info: **GAV**

17 Dec (divendres) 19:30 h. La Llar. Seu de ARV.

PRESENTACIO DE LLIBRES

+Info: **Edicions Mosseguello** i **ARV**

17 Dec (divendres) 19:30 h. Seu de Lo Rat Penat.

CONFERENCIA: Francesc Roca Traver: "El pare Jofré i la creació en Valencia del primer hospital per a folls e orats".

+Info: **LRP**

22 Dec (dimecres) 20:00 h. Seu de Lo Rat Penat.

PRESENTACIO DEL CALENDARI 2011

+Info: **LRP**

BIOGRAFIA

M^aA.M.C.

Josep Segrelles

AUTORRETRAT

La declaració oficial de 2010 com a **Any Segrelles** en motiu del 125 Aniversari del naixement de l'artista nos dona l'excusa perfecta per a fer este breu recordatori. **Josep Segrelles Albert**, pintor i ilustrador, valencià universal, naixque en la localitat de **Albaida** en 1885. Heretà de son pare l'afició a la pintura i un profund sentiment religiós. Des de chiquet ja mostrà un gran talent per al dibuix i als huit anys, acompanyat del seu germa major **Vicent** i de son tio **Antonio** -que havia reconegut d'immediat el talent del seu nebot- viajà a Valencia per a formar-se. Mentre **Vicent** treballava per a aportar diners, **Josep** assistia a les classes com alumne lliure en la **Escola d'Artesans** i en la **Academia de Sant Carles**. El mateix **Sorolla**, que fon mestre seu, destacà l'extraordinari talent per al dibuix del jove.

En 1902 el seu germa muique i **Josep** tornà, abatut, a **Albaida**. Dos anys mes tart es trasllada a **Barcelona**, de nou acompanyat de son tio **Antonio**, i allí, mentre treballa en una casa de fotografia retocant fotos, finalisa els seus estudis en la **Escola Superior d'Arts**.

Influenciat per les obres del gravador **Gustau Doré**, en 1909 comença la seua carrera artística com a il·lustrador. En els següents anys treballa per a diverses editorials barcelonines, principalment per a **Araluce**, il·lustrant obres de la literatura universal adaptades per als chiquets. El prestigi que adquirix fa que reba, en 1918, l'important encàrrec d'il·lustrar **El Quixot**, obra que constituïx

IL·LUSTRACIO DE LES MIL I UNA NITS

una de les seues mes importants series. En 1921 **Vicent Blasco Ibáñez**, convidat a una de les seues exposicions, quedà admirat per la seua obra i li encarregà 120 il·lustracions per a quatre de les seues noveles.

El gran exit de la serie **Les Floretes de Sant Francesc** acabaria de projectar la seua popularitat internacionalment. Entre 1927 i 1935 publica en **The Illustrated London News**, entre unes atres les series dedicades a

Beethoven i Wagner, i a les obres de Poe, Shakespeare, Perrault, **La Divina Comedia** de Dante, la magistral **Les mil i una nits**,...

L'exit també l'acompanya en el camp de la publicitat, i com a cartellista acumula guardons i reconeiximents; en 1929 el **Ajuntament de Valencia** li feu l'encàrrec del que seria el primer cartell de les **Falles**.

El mateix any 1929 viaja a **Nova**

York;

fon el primer dels viages que feu degut a la contínuia demanda de les seues treballs. Treballa per a

revistes de prestigi com **Good Housekeeping**, **American Weekly**, **Redbook**, **Liberty**, **Cosmopolitan**, entre unes atres, ademes de deixar, també aci, la seua impronta en la publicitat. En 1931 una exposició de la seua obra en el **Roerich Museum de Nova York** rebe les crítiques mes entusiastes.

En 1932 torna al seu poble natal a on s'instala definitivament. En 1940 contrau matrimoni en **Roseta Tormo**,

que morirà a penes dos anys despres. En 1943 acaben les obres de la seua **Casa-Museu**. En els retaules de les iglesies de **Ontinyent** i de **Albaida** comença una etapa de pintura religiosa que el portarà a intervenir en multitud d'iglesies: **Gilet**, **Enguera**, **Algemesi**, **Carcaixent**,... També es l'epoca de les il·lustracions inspirades en la carrera espacial i en

el cos huma.

El 3 de març de 1969 **Josep Segrelles** mor en **Albaida**, deixant-nos el llegat de la seua **Casa-Museu**, que alberga la colecció antològica mes important de la seua obra.

Mestre del dibuix, treballà múltiples tècniques, des del gouache fins a l'oli, sent insuperable en l'aquarela; en elles creà un mon particular d'atmosferes suggerents posades al servici d'una desbordant imaginació.

PRIMER CARTELL DE FALLES DE VALENCIA

Parlem de la pinya, la reina de les fruites

També coneguda com “**anana**” en diversos països europeus. Foren els espanyols, després del descobriment d'Amèrica, els qui donarien el nom de “**pinya**” ad esta fruita, pel seu paregut a les pinyes produïdes pels pins; denominació acceptada en principi pels anglesos, encara que després li donaren el seu nom anglés “**pine-apple**”, que és realment com hui se la coneix en tots els països de parla anglesa, especialment en Amèrica del Nord.

La planta, que pertany a la família de les **bromeliàcees**, és coneguda pel nom científic de **Ananas comisus** (també dita *Ananas sativus*). Brota espontàneament en **Mèxic** i **Panamà**, en l'alt **Orinoco**, en la **Guyana** i en **Brasil**. Arriba fins a poc més d'un metro d'alçària i s'adorna de fulles llargues, aspres i puntagudes, del centre de les quals sorgix el peciol de la flor que més tart es convertirà en fruit. La pinya tropical és, sense dubte, la més bonica de quantes fruites se produïxen en la terra. La seua **majestuosa presència** i el seu aspecte senyorial, noble, poderós i agressiu li han conferit el títol internacional de “**Reina de les fruites**”. La seua configuració externa parla per sí mateixa del tan mereixcut títol, puix que la seua corfa enguatada i de color ataronjat -quan està madura- pareix un mantell real, ademés de portar una esplèndida corona sobre el seu cap.

Esta corfa, que a modo de nòduls pentagonals o hexagonals està adherida a la polpa, transforma el seu primigeni color verdós en ataronjat quan pren el seu estat òptim de madurea. Per la seua banda, la polpa, de sugestiu perfum -molt carnos i plena de saborós suc-, és blanca o groga, segons la varietat.

En el centre, des de la corona fins al pedúncul, té un chicotet tronc llenyós que habitualment no és mengivoli; tampoc l'aprofiten en l'industria conservera. L'exquisit **gust dolç** de la pinya té en certes varietats un llauger sabor àcid molt agradable que li dona al fruit una excepcional singularitat. És evident, per tant, que el gust de la pinya se correspon en la major exigència a les immenses qualitats de la seua espectacular presència i perfum. El seu consum és preferentment en fresc, puix que al natural i en el seu punt és com oferix el millor sabor i les seues múltiples propietats. Se presta igualment a la conservació en almibre i en l'elaboració de confitures.

Són molt importants els seus **valors dietètics i medicinals** per l'alt contingut en vitamina C, aixina com vitamina B1 i A, sent una rica font de sucre i calci, ademés de sals i celulosa. Des del punt de vista energètic, la pinya conté 50 calories per cada 100 grams de polpa.

En Espanya no hi ha producció, puix ni en Canàries, ni en la zona de Motril i Marbella-Estepona, per no arribar al verdader clima tropical, les plantes, que sí que les hi ha, no apleguen a fructificar com seria necessari. Les zones productores en varietats més reconegudes comercialment són **Costa d'Ivori, Costa Rica, Angola, Açores, Kènia, Martinica, Brasil, Mèxic, Florida, Hawaii...** Les varietats més conegudes són **Cayena Lisa, Golden, Queen, Abacaxi, Puerto Rico...**

Es fruita tradicional de les festes nadalenques, encara que s'ha conseguit mantindre la producció tot l'any, i per tant el seu consum.

SEMBLANÇA

J.M.M.

Joan Belda López

A **Joan** tinguem l'ocasió de conèixer-lo i compartir il·lusions, inclús objectius i treball comú. Ell ha segut un **gran valencianiste**, totalment identificat en aquelles entitats i persones que han treballat i treballen per a donar a conèixer l'Historia, la Llengua i la Cultura valencianes. Expressió d'esta inquietud fon la seua dedicació com a membre de la directiva del **Grup d'Accio Valencianista**.

En el **Rogle Constanti Llombart** nos complau haver-lo contat entre els nostres socis, i haver fruit de la seua participació en una de les coses que sabia fer ben be, dibuixar. Seua es l'il·lustració de **Ausias March** del número extra que dedicarem al gran poeta valencià en 2009; i obsequiats per ell, molts del nostres socis contenen en alguna reproducció dels tants i tants dibuixos que a plometa feya sobre monuments valencians.

El nostre recort i la nostra admiració a l'amic que nos ha deixat.

BON NADAL

Felicitem als nostres lectors en este poema

LES LLIÇONS DE NADAL

(Fragment)

Pere Delmonte Hurtado

¡Qué gran harmonia
de lliçons al vol!
El Fill de Maria
ya està en el breçol...

Tots formem un muscle del divi sistema
que la pau nos crida des del vell portal,
sols fent el milacre que cada problema
dels homens es mire pels ulls del Nadal...

Que no siga inútil eixe catecisme
que de colp fa docil el pes de la creu...
Arranquem les corfes de nostre egoisme
i de cor unim-se cantant al Chic-Deu...

¡Ya hem trobat el dia!
¡La nit s'ha fet sol!
El Fill de Maria...
itenim al breçol!

Nadal de 1983

Del llibre *Els Nadals de Pere*.
Ed. Lo Rat Penat, Valencia, 2009
(L'il·lustració en que acompanyem
el poema es de Josep Segrelles)

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarem a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Ruralcaixa**, es:

3082 1222 81 4622492421

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527
46002 Valencia ciutat
Telefon: 617 030 370

rogle@rogleconstantillombart.com

Rogle en Internet

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:
www.rogleconstantillombart.com,
www.cardonavives.com, www.enkara.org
www.pjvalencianista.org i www.acciorgv.com

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

La solucio a peu de pagina.

1. Corfa dura de les avellanes, anous, etc.
2. En lliteratura i pintura, retrat que se fa de les costums tipiques d'un país o regio.
3. Home que practica el deport d'ascendir a altes montanyes.
4. Emetre la seua veu el corp, la cucala, l'anet i uns altres animals que la tenen similar.
5. Accio de matar una persona a un familiar molt propenc, especialment al pare o la mare.

PARAULES VERTICALS:

1. Ficar alguna cosa baix terra. Cobrir de terra.
2. Avivar el foc. En sentit figurat, encendre passions, odís o discorries. Tambe se pot utilisar en el sentit de colpejar ad algu o ad alguna cosa.

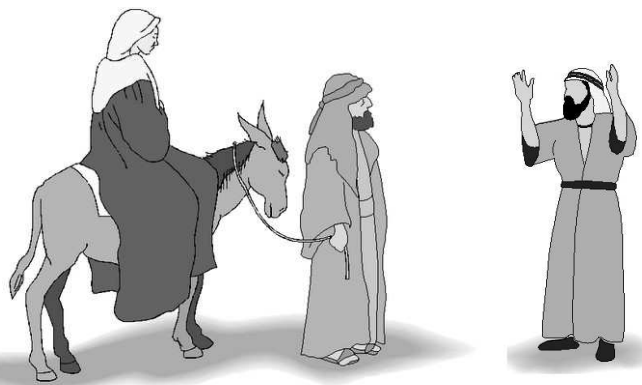
1.	1.	2.	E	-	-	-	-	-
2.	-	-	-	-	-	-	-	M
3.	-	-	-	N	-	-	-	-
4.	-	-	-	-	L	-	-	-
5.	-	T	-	-	-	-	-	-

RONDALLA

Representacio nadalenca

Eren les festes de Nadal i en un chicotet poblet s'anava a fer la representacio del naixement del **Jesuset**. Tots estaven molt contents i entusiasmats per a posar-se a **ensajar** quan mes pronte millor, puix volien que l'obra fora un exit.

Els actors que anaven a fer la representacio eren els chiquets de l'**escola** de la localitat. Entre ells n'hi havia u en problemes; quí sap per quína rao, pero a l'hora d'estudiar i fer els deures li costava mes entendre lo que explicava la mestra que als demes. Ell volia estar en l'obra i la mestra, en vore'l demanar participar en tanta emocio i insistencia, acabà per donar-li un

breu paper en la representacio. Sería el de l'hostaler aquell que, quan Maria i Josep arriben a la porta de la fonda, els diu que no poden quedar-se perque està plena.

El dia de la representacio el teatre estava ple **de gom a gom**, fins hi havia gent de peu. I quan arribà la part en que el chiquet havia d'actuar, una situacio **sobtosa** sorprengue al public, puix quan Josep tocà a la porta i ixque l'hostaler a negar-los l'entrada, en tindre'ls da-

vant, al chiquet se li ompliren els ulls de llagrimes i els digue: "Passen, passen, la senyora pot dormir en el meu llit, yo dormire en terra, a mi no m'importa".

En la sala hi hague un **profunt** silenci i a moltes de les persones que estaven presenciant l'obra els donà sentiment escoltar esta resposta. L'obra tingue molt bona acollida, puix a pesar de no haver segut fidel la

representacio a la Nit de Nadal, el chiquet en les seues paraules havia donat a tots una **lliço** d'amor.

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana d'una rondalla treta de www.sanmiguel.org.ar

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

De gom a gom: Expressio que s'utilisa per a indicar que un local o un lloc està completament ple.

Ensajar/ preparar: Realisar la prova i eixecucio del montage d'un espectacul abans de ser oferit al public.

Escola/ colege: Establiment a on s'impartix l'ensenyança, especialment l'obligatoria.

Frofunt/ fondo/ intens: Se diu de les sensacions fortes, penetrants.

Jesuset: Forma tradicional de nomenar al Fill de Deu infant.

Lliço/ ensenyança: Qualsevol message, actitut o accio d'alguna persona o d'algun fet que transmet coneiximents o valors morals.

Sobtosa/ imprevista/ inesperada: Que succeix repentinament, sense esperar-se.

Solucio:

1. COLGAR 2. ATIAR Verticals: 1. COLGAR 2. ATIAR 3. ALPINISME 4. GRALLAR 5. PATRICIDI

I RECORDA...La nostra primera paraula es **colgar**. L'accio i efecte de colgar es **colgat**. Utilisem tambe indistintament la paraula **enterrar**, en el mateix significat. Eixemples: *El gos ha colgat en el jardí l'os que s'ha trobat; L'Ajuntament ha enterrat este mati les conduccions d'aigua.* La paraula **soterrar** significa igualment posar baix terra, encara que l'utilisem mes comunament per a referir-nos a l'accio de donar sepultura a una persona.

Nostra segona paraula es **atiar**. El **atiador** es l'instrument que s'utilisa per a atiar el foc. Eixemples: *Jaume, atia el foc perque està apagant-se; El lladre el va atiar en un pal abans de fugir.* La paraula **sorrascar** sería sinonim d'atiar nomes en l'accepcio d'avivar el foc.